

NHỮNG ĐẶC ĐIỂM NHÂN CÁCH CỦA NỮ GIẢNG VIÊN CÓ UY TÍN

Hoàng Mộc Lan

Trường ĐH KHXH&NV - ĐHQG Hà Nội

Hiện nay nước ta có 6494 nữ giảng viên, chiếm 31,4 % tổng số giảng viên. Đội ngũ nữ giảng viên này đang thực hiện nhiệm vụ vô cùng quan trọng của sự nghiệp giáo dục là xây dựng và đào tạo thế hệ trẻ trở thành những con người phát triển toàn diện trong các trường đại học. Trong số đó, không ít nữ giảng viên có trí tuệ, có tài năng quý báu, có uy tín lớn đối với sinh viên. Thực tiễn của công tác giáo dục và đào tạo cho thấy: Sự thành công hay thất bại trong hoạt động giảng dạy của bất cứ giảng viên nào cũng luôn gắn bó chặt chẽ với uy tín của họ. Người giảng viên nào có uy tín thực sự đối với sinh viên thì người đó luôn hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ.

Ảnh hưởng từ uy tín của người giảng viên có tính chất hai mặt: Nếu người giảng viên mất uy tín sẽ làm cho sinh viên chỉ nhìn thấy mặt hạn chế của người giảng viên và dẫn đến sự thất bại trong giảng dạy. Ngược lại, người giảng viên có uy tín không những thành công trong giảng dạy mà còn thành công trong công tác giáo dục sinh viên cá biệt. Chính phẩm chất, năng lực của người giảng viên được sinh viên công nhận, học tập noi gương, giúp cho họ phát huy hết khả năng giáo dục của mình.

Do khả năng giáo dục đặc biệt của những giảng viên có uy tín nên việc tìm hiểu đặc điểm nhân cách của họ luôn luôn là vấn đề cấp bách của sự nghiệp giáo dục và đào tạo.

Uy tín là một hiện tượng tâm lý xã hội. Trong các trường Đại học, uy tín phản ánh mối quan hệ thực chất giữa người giảng viên và tập thể sinh viên và từng sinh viên có tiếp nhận sự ảnh hưởng, tác động. Uy tín của nữ giảng viên là sự thống nhất giữa những điều kiện khách quan và những nhân tố chủ quan. Nữ giảng viên nào cũng có một trọng trách và quyền hạn nhất định được nhà trường giao phó để giảng dạy và giáo dục sinh viên trong trường Đại học. Uy tín của nhà trường, sự phát triển, kết quả học tập, những đặc điểm tâm lý xã hội của tập thể sinh viên được nữ giảng viên giảng dạy và quản lý là những điều kiện khách quan tác động trực tiếp đến sự tạo lập uy tín của nữ giảng viên. Bên cạnh những điều kiện đó, uy tín của nữ giảng viên còn phụ thuộc đáng kể vào nhân tố chủ quan của bản thân họ. Những phẩm chất và năng lực của nữ giảng viên củng cố và nâng cao uy tín của họ trong trường hợp tương xứng với yêu cầu của công tác giảng dạy và giáo dục mà họ đảm nhận. Ngược lại khi không có sự tương xứng này nữ giảng viên khó có thể xác lập được uy tín cần thiết.

Những yếu tố tạo nên uy tín của nữ giảng viên chính là hoạt động giảng dạy giáo dục đảm bảo thỏa mãn nhu cầu, lợi ích cơ bản của sinh viên và sự thừa nhận của sinh viên đối với những phẩm chất, năng lực, những thành quả lao động nghề nghiệp của nữ giảng viên. Sự tín nhiệm đối với nữ giảng viên và tự nguyện học tập noi theo của sinh viên là biểu hiện của uy tín thực chất của nữ giảng viên. Do đó, nghiên cứu uy tín của nữ giảng viên cần làm rõ những đặc điểm nhân cách của sinh viên được hình thành và phát triển dưới sự tiếp nhận tác động của nữ giảng viên đó.

Để tìm hiểu uy tín của nữ giảng viên trong Đại học Quốc gia Hà Nội, chúng tôi đã tiến hành điều tra 900 sinh viên của Đại học Quốc gia Hà Nội trong hai năm học 1997 - 1999 (300 sinh viên của Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, 300 sinh viên của Trường Đại học

Khoa học Tự nhiên, 300 sinh viên của Trường Đại học Sư phạm) kết quả thu được như sau:

(Các đặc điểm nhân cách được tính theo thang điểm: Cao 4 điểm, khá 3 điểm, bình thường 2 điểm, không có 1 điểm).

1. Những đặc điểm nhân cách của nữ giảng viên có uy tín được sinh viên công nhận.

Những đặc điểm	Điểm trung bình	Thứ bậc
a. Nhóm đặc điểm trí tuệ.		
- Hiểu biết sâu về chuyên môn.	3.65	1
- Hiểu biết rộng về chuyên ngành.	3.41	3
- Uyên bác trong những lĩnh vực Khoa học - Xã hội.	3.10	6
- Tư duy logic, sâu sắc.	3.37	4
- Tư duy sáng tạo, linh hoạt.	3.44	2
- Định hướng nhanh, chính xác trong các tình huống giảng dạy.	3.32	5
b. Nhóm đặc điểm về tính cách:		
- Công bằng và độ lượng đối với sinh viên.	3.40	4
- Chân thành, dịu dàng.	3.49	3
- Tự chủ, nghiêm khắc trong các tình huống cần thiết.	3.39	5
- Trách nhiệm, kiên nhẫn.	3.64	1
- Nghiêm túc thực hiện nề nếp giảng dạy.	3.20	8
- Vui tính, cởi mở.	3.21	7
- Yêu cầu cao đối với bản thân và sinh viên.	3.24	6
- Yêu nghề dạy học	3.55	2
c. Nhóm những đặc điểm về năng lực giao tiếp.		
- Hiểu và có khả năng đồng cảm với sinh viên.	3.36	3
- Lời nói thống nhất với việc làm.	3.49	1
- Ứng xử khéo léo, tế nhị, quan tâm giúp đỡ sinh viên trong học tập .	3.39	2
- Giản dị đúng mực trong quan hệ với sinh viên.	3.28	4
- Lịch sự trong phong cách giao tiếp.	3.24	5
- Trang phục đẹp, thời trang.	2.67	6
d. Nhóm những đặc điểm về năng lực giảng dạy.		
- Biết gợi mở vấn đề khi giảng bài.	3.34	4
- Giảng bài rõ ràng, hấp dẫn, trình bày chính xác các thông tin khoa học.	3.48	2
- Có nhiều công trình nghiên cứu khoa học	3.32	5
- Biết động viên, khen ngợi tính tích cực nhận thức của sinh viên.	3.44	3
- Có kinh nghiệm hướng dẫn sinh viên nghiên cứu khoa học và thực hành môn học.	3.59	1

- Có khả năng hệ thống hoá thông tin và liên hệ bài giảng với thực tế.	3.31	6
--	------	---

2. Những đặc điểm nhân cách của sinh viên hình thành và phát triển dưới ảnh hưởng của nữ giảng viên có uy tín.

Những phẩm chất	Điểm trung bình	Thứ bậc
- Hứng thú và tích cực học tập	3.4	1
- Hiểu biết chuyên môn	3.32	2
- Hiểu biết chuyên ngành	3.27	3
- Hiểu biết chung về khoa học và Xã hội	3.0	6
- Sáng tạo trong học tập	3.10	5
- Trách nhiệm, cần cù, vượt khó trong học tập	3.14	4
- Làm việc có mục đích, có kế hoạch	2.37	10
- Kỹ năng nghề nghiệp	2.14	11
- Giản dị trong sinh hoạt	2.71	8
- Quan tâm giúp đỡ người khác	2.90	7
- Sẵn sàng làm việc, cống hiến cho quê hương	2.10	12
- Lịch sự trong ứng xử	2.52	9

Căn cứ kết quả nghiên cứu trên có thể rút ra một số kết luận sau:

- Uy tín của nữ giảng viên là nhân cách của nữ giảng viên được sinh viên công nhận và kính trọng. Uy tín này được xây dựng và phát huy trong hoạt động giảng dạy và giáo dục của nữ giảng viên .

- Uy tín của nữ giảng viên được hình thành và phát triển trên cơ sở của những phẩm chất và năng lực của họ đáp ứng được nhu cầu của sinh viên đối với người làm công tác giảng dạy ở bậc Đại học.

- Uy tín của nữ giảng viên có ảnh hưởng trực tiếp đến sự hình thành và phát triển nhân cách của sinh viên. Những đặc điểm nhân cách có tác động mạnh mẽ tới sinh viên là những đặc điểm về trí tuệ và tính cách. Những đặc điểm về tình cảm, phong cách giao tiếp, kỹ năng làm việc khoa học và kỹ năng nghề nghiệp ảnh hưởng thấp hơn.

Uy tín là vũ khí cần thiết để tiến hành tốt công tác giáo dục như nhà giáo dục vĩ đại người Nga A.X. Macarencô đã khẳng định "nhà giáo dục nào mà không có uy tín thì không thể là nhà giáo dục được".

Vấn đề xây dựng, củng cố và nâng cao uy tín của giảng viên hiện nay là vấn đề cấp bách để giải quyết việc nâng cao chất lượng giảng dạy ở bậc Đại học đáp ứng yêu cầu của công cuộc đổi mới và phát triển đất nước.

Nghiên cứu những đặc điểm nhân cách của nữ giảng viên có uy tín góp phần cung cấp những cơ sở khoa học cho nữ giảng viên củng cố, bồi dưỡng uy tín của mình để thực hiện thành công nhiệm vụ giáo dục - đào tạo, đồng thời giúp cho người giảng viên có thêm sự hiểu biết về nhu cầu xã hội, quan niệm sống, sự trưởng thành về mặt nhân cách của sinh viên, trên cơ sở đó đề ra những phương thức tác động cụ thể tới sinh viên theo yêu cầu giáo dục của Đảng và Nhà nước ta.